

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. В.В Поляков. Книги русского кубофутуризма. М.:Гилея, 2007.-551 с.
2. История русской литературы XX век, ООО «Дрофа», 2007.-619 с.
3. Әбдікәкімұлы Т. Қас Сақ Аңқымасы: Өзтаным лұғаты, Астана: «Елорда», 2001-192 б.
4. Әбдікәкімұлы Т. Бесінші маусым жұпары, Алматы, Атамұра, 2007.-312 б.
5. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%83%D0%BC%D1%8C#cite_note-4

ӨОЖ 1751

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АНАДОЛЫ ТҮРІКТЕРІ ЕРТЕГІЛЕРІНДЕГІ ҮНДЕСТІК

Тілекбергенқызы Айнамкөз

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Филология факультеті қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының
4-курс студенті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – PhD доктор Г.Сағынадин

Ертегілер – ұрпақтан ұрпаққа берілетін баяндаудың ең әдемі жанрларының бірі. Халықтың салт-дәстүрінен, ауыз әдебиетінен хабар береді. Сондықтан да ертегілер белгілі бір мәдениет мұрасы болып табылады. Ертегілер өзі шыққан қоғамның әлеуметтік, психологиялық және онтологиялық ерекшеліктерін бейнелейді. Ертегілерде салт-дәстүрлерді, әдет-ғұрыптар мен нанымдарды, қоғамның әлеуметтік, мәдени, экономикалық құрылымдарын бейнелейтін көптеген мағлұматтар бар. Ертегілер – ол қиялдан туған суреттер мен оқиғаларды өзара қарым-қатынаста көркем әдеби түрде жандандырады. Патшалар, сұлтандар, сиқыршылар, уәзірлер мен ханшайымдар сияқты көптеген кейіпкерлерді ортаға шығару арқылы негізгі тақырыпта «жақсылық пен жамандықты» бейнелейтін қарама-қарсы кейіпкерлерді, қиял бейнелерін ашады, ал жануарларға адам бойындағы қасиеттер мен ерекшеліктерді жүктейді. Екінші бір жағынан, құбыжықтар, жын-перілер, айдаһарлар, періштелер мен сиқыршылар сияқты шынайы өмірде көрінбейтін қорқынышты бейнелерді қолдана отырып, оқырманға қорқыныш сезімін бастан кешіртеді. Сонымен қатар кеңістік пен уақыт тұрғысынан бару және көру мүмкін емес елдерді, әлемдерді баяндай отырып, шындықтан тыс кеңістікті ұсынады. «Ертегілердің өзіндік ерекше «айқын, түсінікті және еркін» баяндау тілі бар, оны әр ұрпақ түсіне алады. Бұл әңгіме тілі рифмалармен және дилеммалармен безендірілген. Ертегі әңгімелерінде қиялдағы кейіпкерлер экстравагантты сын есімдермен бейнеленген, бұл тыңдаушының назарын арттырады. Қабылдау кейіпкерлердің сипаттамаларында өкілдік ұқсастықтарды қолдану арқылы күшейтіледі. Ертегілердегі «ол арыстандар сияқты мықты жігіт еді» және «ол дауыл сияқты жылқыларымен бірге келді» деген тіркестер табиғат пен жануарлар әлеміне сілтеме жасай отырып, бейнені жандандырады.»[1].

Ғалым Ахмет Байтұрсынұлы ертегіге былай деп анықтама берген: *«Ертегі. Ертегі қиялмен қисынын келтіріп қызықты ету сияқты мақсатпен шығарған әңгімелер.»* [2]. Ал қазақ ертегітану ғылымының негізін қалаушы Мұхтар Омарханұлының ертегіге берген анықтамасы мынадай: *«Ертегі деп баяғы замандағы елдің көз қарасын білдіретін я сол көз қарастың белгілі ізін көрсететін, онан соң белгілі елдің салтын білдіріп, арнаулы үлгі айтатын, жамандықты жерлеп, жақсылықты көтеріп айтқан, ойдан шығарған көтерме әңгімені айтады.»* [3]. Сейіт Қасқабасов «Таңдамалы» жинағының I-томы, «Қазақтың халық прозасы» атты бөлімінде ертегіге былай деп анықтама береді: «Ертегі жанры – аңыздық прозаның дамыған, көркемделген түрі, яғни көркем проза. Ертегі функциясының ең басты мақсаты – сюжетті барынша ғажайыпты

етіп, көркемдеп, әрлеп баяндау. Демек ертегі шындыққа бағытталмайды, қайта, керісінше, әсірелеуді міндет тұтады.» [4]. «Бүгінде көпшілік қауым ертегінің қиялдан туғанын, кейіпкерлердің де шынайы еместігін айтады. Халық ұғымында ертегі кейіпкерлердің барлығын жаратқан иелері бар, олардың кейбірі адамға қас, бірі дос иелер. *«Мәселен жарық жылы күнді билейтін адамға дос ие болса, түн қараңғы, сырлы науқастарды жіберетін адамға қас болған иелер»*. Олар тау-тастарда, елсіз жерлерде тіршілік етеді, ал оларға тірі жан кездесе қастық қылады деген сенім бар.»[5]. *«Қазақ ауыз әдебиеті мазмұны жағынан халықтың күнделікті өмірімен тығыз байланыста болды. Қиын өмір жағдайындағы даланың күнделікті өмірі, күрес, салт-дәстүрлер, соғыстар, табиғатқа көзқарас және т.б. жағдайлар ауыз әдебиетінің пайда болуы мен дамуында белсенді рөл атқарды, сонымен қатар ауыз әдебиеті тақырыптарын құрады. Қазақ мәдениеті мен әдеби үлгілеріне, Орхон ескерткіштеріне, исламның қабылдануынан соң Қараханның кейінгі кезеңінде түрік әдеби шығармаларында және фольклорлық мысалдарында жиі кездеседі»* [6].

Ал түрік ғалымдарынан профессор доктор Саим Сакаоглу «Гүмүшхане ертегілерінің мәтінін жинау және талдау» атты еңбегінде ертегіні «оның кейбір кейіпкерлері-жануарлар мен табиғаттан тыс тіршілік иелері бар, оқиғаларды қиялдың жемісі болса да, тыңдаушыларды сендіре алатын ертегі елінде орын алатын ауызша әңгіме түрі» деп сипаттайды. Али Берат Альптекин ертегіге «прозада айтылған және тыңдаушыларды сендіретін мақсаты жоқ түр және толығымен қиялдың көрінісі» деп анықтама береді. Али Берат Альптекиннің анықтамасы – пішін мен мазмұнның сипаттамаларына негізделген анықтама. Проф. доктор Умай Гүнай ертегі жайында: «Ертегілер – бұл ең көп таралған белгілі бір тәртіппен айтылған өмірлік әңгімелер. Бұл өмірлік әңгімелер біз үмітпен өмір сүретін әлемнен басқа әлемді және мүмкін емес нәрсені орындау арқылы кейіпкерлерді бақытты етеді, тыңдаушыларға үміт береді» деп жазады. Умай Гүнай дәстүрлі ертегідегі қиял құру процесін анықтауға тырысқанда тыңдаушы, баяндаушы факторлар мен мазмұнын ескере отырып жазған[1].

Халықтың жалпы ойлауынан туған ертегілер, басқа ауызша шығармалар сияқты, ұлт мәдениеті аясында өмір сүретін және оны болашақ ұрпаққа беретін функцияға ие. Ертегілердің нұсқаларын мәдениеттің әртүрлі географиялық аймақтарынан табуға болады. Кеңес Одағының ыдырауымен және түркі республикаларының тәуелсіздік алуымен қазақтар мен басқа да түрік қауымдары (әзірбайжан, түрікмен, өзбек, қырғыз, түрік, ұйғыр, Алтай, татар, хакас және т.б.) тығыз қарым-қатынас орната бастады. Осылайша, қазақ ертегілерінің әр түрлі нұсқалары басқа түрік қауымдастықтары арасында да дамуды жалғастыруда. Бұл мақалада Анадолы және қазақ ертегілерінің нұсқаларымен салыстыру және мәтіндердегі өзгерістер тұрғысынан дискурсивті құрылымның элементтері (кеңістік, уақыт, баяндаушының типологиясы, көзқарас, кейіпкерлер) қарастырылады. Ауызша дәстүрде өмір сүретін мәдениет элементтеріне тұрақты өзгерістер мен даму әсер ететіндіктен, олар құрылымы, формасы, мазмұны, қызметі бойынша да ерекшеленеді. Ертегілер әр түрлі географиялық аймақтарда да бола берсе де, олар өздерінің баяндаушысының өтінішіне немесе тыңдаушылардың үміттеріне жауап беру үшін кейбір өзгерістерге ұшырайды. Бірақ бұл түбегейлі өзгеріс емес.

Кеңістікті баяндау жанрындағы дискурсивті құрылым элементтерінің бірі-кеңістік. Ертегі Үнді, Үндістан, Йемен, Египет, Дамаск сияқты шынайы өмірде бар кең кеңістіктер, бірақ баяндаушы мен тыңдаушыдан алыс, Каф тауы сияқты қиял элементі адамзаттың қиялына қарсы болады. «Біз кең кеңістік туралы айтқанда, уақыт, қалалар мен туған қалалар ойға келеді. Бұл кейіпкерлер тұратын немесе экскурсияға баратын жерлер». Анадолы даласындағы кейбір ертегілерде Ыстамбұл, Алеппо өтеді... алайда мұндай қалаларды «үлкен қала» ретінде қарастыру керек. Ертегінің жалпы құрылымына келетін болсақ; қазақ ертегілерінде де белгілі бір уақыт пен орын жоқ. Оқиғалар кез-келген туған қаласында, «туған қалаларының бірінде» немесе «алыс туған қаласында» және т.б. өтеді. Әсіресе түрік ертегілеріндегі бұл белгісіз жер

әдетте Шығыста орналасқан болып келеді. Қазақ ертегілерінде ол Шығыста да, Батыста да кездеседі. Қиял-ғажайып ертегілерде кейіпкердің орны да маңызды. Аңшы туралы көптеген ертегілерде оның кейіпкері кезіп жүрген жер-шөлді жерлер, яғни жер асты. Шынында да, кейіпкер кейде жер астындағы жеті қабатта (сұлтанның жоғалған қызы) немесе құдіретті құс алған аспан әлемінде, кейде адамзат аяқ баспайтын жерлерде (Қарамерген) немесе сиқыршылар кеңістігінде жүреді.

Ертегідегі кеңістік сияқты маңызды тағы бір құрылыс элементі – уақыт. Ертегілердегі уақыт ұғымы әдетте айқын емес. Бұл адамдар, жануарлар, тіршілік иелері қайда және қашан өмір сүрді? Ертегі осы сұрақтарға жауап береді «баяғыда... туған қаласында». Шынында да, ертегіде уақыт-бұл оқиғалардың шындығын еске түсіру үшін қолданылатын дерексіз құндылық. «Ертегілер мүмкін емес нәрсені енгізеді. Бұл сонымен қатар үздіксіз уақыт кезеңін көрсетеді». Қазақ ертегілерінде уақытты белгісіз ететін ертеде, баяғыда, ерте заманда, бір күні, бұрынғы өткен заманда сияқты ұғымдар пайдаланылған. Олардың Анадолы ертегілеріндегі аналогы ұқсас және уақыт, өткен шақ, ұзақ уақыт, уақыт, көптеген жылдар бұрын сияқты стереотиптік сөздерден тұрады. Осылайша, өткен уақыт аралықтары екі салада да қолданылады. Қазақ ертегілеріндегі уақытты айту үшін: үш күн (ақылды үш жетім бала), үш түн (тас қала), жеті түн (Алтын құс), қырық күн(үш мұрын, Жақанша), қырық күн қырық түн (Сиқырлы тас), ай (үш мазасыз адам), алты ай (баламен аңшы), ай сайын (Алтын құс), үш жыл (Заид пен мысық), жеті жыл (бай және бала), он алты жыл (Шамшит) және т.б. Анадолы ертегілерінде кездесетін тіркестер. Қазақ ертегілеріндегі «Сиқыршының сыйы осы» ертегісінде Сұлтан қызының қасында үш күн және үш түн тұра алатын баланың қызына үйленетінін айтады. Анадолы даласындағы ертегілерде үш күн және үш түн сияқты тіркестер жиі қолданылады: Гүлмез Сұлтан ертегісінде Сұлтан безирганның жалдамалы үйінде үш күн және үш түн болды. Құпияларды сақтамайтын сұлтанның қызы туралы ертегіде сұлтанның кішкентай қызы жыланмен үш күн және үш түн тұрады. Жыланның төртінші түні ертегінің ұлына айналады. Зерттелген ертегілер мәтіндеріне сүйене отырып: «Дәстүрлі әңгімеде оқиғалар қашан басталып, аяқталатыны, уақыттың нақты элементімен байланысты болғанына қарамастан, олар қандай уақыт аралығында болатындығы анық емес». Шынында да, уақыт туралы түсінік Анадолы мен қазақ ертегілерінде де символикалық түрде көрінді.

Анадолы ертегілеріндегідей қазақ ертегілеріндегі кейіпкер-кедей немесе бақытсыз, әділетсіз, қудаланған, әділетсіз жазаланған, күнәсіз адам. Ертегінің адамдары Сұлтан, саудагер, кемпір сияқты орынсыз, белгісіз адамдардан тұрады..., белгілі бір күні белгілі бір жерде өмір сүрген қауымдастық мүшелері емес. Ертегілердің зерттелген мәтіндеріндегі кейіпкерлерді келесідей атауға болады: Келоглан (Тазша бала) түрік ертегілерінде маңызды орын алатын кейіпкерлердің бірі-Келоглан. Бұл атау түркі әлемінің әртүрлі бөліктерінде және Анадолыда ұқсас немесе әртүрлі атаулармен айтылғанмен, оның Келоглан есімімен ұқсастығы бар. Шынында да, Алтай эпостарына тән «Тастарақай» және Анадолы түрік ертегілерінің әйгілі түрі «Келоглан» сол тамырдан шыққан. Түрік мәдениетінің маңызды себептерінің бірі, бұл кейіпкер Алтайдан Балқанға дейін және бүкіл түрік әлеміне белгілі. Түркиядағы ақыл-ойдың күшін жақсы көрсететін ертегі кейіпкері – Келоглан. Бұл кейіпкер қазақ ертегілерінде Тазша бала деген атпен айтылады, ал ол қазақ ертегілерінде әрең кездеседі, ол шынайы ертегілерде көбірек көрінеді. Бұл кейіпкер басқа елдегі сұлтанның шопаны немесе ептілігін көрсетіп, сұлтанның қызына үйленеді. Келоглан-қазақ ертегілерінің ғана емес, түрік әлемінде айтылған көптеген ертегілердің кейіпкері. Келоглан ертегілеріндегі Анадолы өрісі: «сөзсіз, кедейлердің, әлсіздердің және оның алдындағы қиын жолдың михнатының арық армандарын ескере отырып, түйіндік көзден аулақ болмай, шытырманға баратын адамның шайқасын білдіреді». Келоглан өзі туралы жаман ойлайтындарды және оған көмектеспейтіндерді жазалайды. Келоглан мен Дәу ертегісінде, келогланның бауырластығы оған қарсы жаман ниеттерді тамақтандыратынын

түсінгенде, ол барлық жануарларды кесіп тастайды, алыптың әйелін өлтіреді және ол өзінің барлық байлығын алады.

Өгей шеше түркі халықтарының ертегілерінде жиі қолданылған. Өгей аналар қолдарында қалған жетім балалар үшін ең қатыгез азаптаудан бас тартпайды, сондай-ақ зұлымдық пен қатыгездікті білдіретін өгей шеше туралы қазақ ертегілерінен көрінеді. Қатыгез өгей ана туралы ертегіде өгей шешесі баласын кесіп тастағысы келеді. Ертегіде Омар мен Ғазиза балаларды себетке салып тастайды. «Сиқырлы құм» ертегісінде сұлтанның қызын үйден лақтырады. Анадолы даласы ертегілерде де өгей аналардың бәрі жағымсыз кейіпте. Бұл жағдай балаларының мінез-құлқынан көрінеді. «Қорқақ жынды» ертегісінде өгей шешесі күйеуіне балаларын үйден қуып шығаруға немесе тіпті өлтіруге қысым жасайды. Ол балалардың аналарынан қалған сиырларды кесіп тастайды.

Халықтың жалпы ойлауынан туған ертегілер, басқа ауызша шығармалар сияқты ұлт мәдениетінде өмір сүретін және оны болашақ ұрпаққа беретін функцияға ие. Ертегілердің нұсқаларын елдің әртүрлі бөліктерінде, сондай-ақ басқа елдерде табуға болады. Осылайша, ертегілерде адамдар өз армандарында өмір сүретін және өмір сүргісі келетін өмірдің іздерін, сондай-ақ ертегілерде өмір сүргісі келетін өмірді табуға болады. Бұл жағдай қазақ және Анадолы ертегілерінде де ерекше. Қазақ ертегілерінде сюрреалистік күшке ие алыптар, гоблиндер, феялар, сиқыршылар, айдаһарлар, каннибалдар сияқты керемет тіршілік иелері; иесінің тілектерін орындайтын сиқырлы Нысандар; саяхат кезінде иесіне еріп жүретін жануарлар бар, олар қиын сәттерде оған кез-келген қауіп туралы ескертеді. Батырлар кейбір жағдайларда әртүрлі жануарлардың пішініне енеді; зұлымдар өз жазаларын табады; ертегінің соңында көптеген себептер бар, мысалы, бас діни қызметкердің сұлтанның қызымен үйленуі, сұлтанның тағында отыру. Ертегінің жалпы құрылымында жиі кездесетін осы мотивтерді түркі әлемінің басқа бөліктерінде айтылған ертегілерден де кездестіруге болады. Түрік ертегілерінде ертегінің өтетін орны әдетте Шығыста орналасқан. Қазақ ертегілерінде ол Шығыста да, Батыста да кездеседі. Ерекше ертегілерде кейіпкердің орны да маңызды. Аңшы туралы көптеген ертегілерде оның кейіпкері кезіп жүрген жер-шөлді жерлер, яғни жер асты. Шынында да, кейіпкер кейде жер астындағы жеті қабатта (сұлтанның жоғалған қызы) немесе құдіретті құс алған аспан әлемінде, кейде адамзат аяқ баспайтын жерлерде (Қарамерген) немесе сиқыршылар кеңістігінде жүреді. Бұл қысымшылықтан құтылу үшін орыстар колониясының астында ұзақ уақыт өткізген Қазақ халқы кейде өздерін Шығыстан немесе батыстан тәуелсіз алыс туған қалаларға тастағысы келді, кейде бұл жағдайды өз ертегілерінде көрсетіп, шөлді жерде, жер астында немесе ешкім жете алмайтын аспанда өмір сүруді жөн көрді. Осылайша, қазақ ертегілерінде көрнекті кеңістіктер қазіргі шындықпен, жерден жеті қабат төмен немесе одан жоғары, адамдары ит немесе каннибал болып табылатын елдермен, сондай-ақ Қытай, Үндістан, Йемен сияқты нақты кеңістіктермен тығыз байланысты. Ертегі кейіпкерлері көп уақытты қала өмірінде, сарайларда көрді, кейде кейіпкерлер ауылдарда, жұртшылықпен бірге тұрады. Токсан жол қиылысатын жерлер (аңшы және оның баласы) және аяқ баспайтын орындар (Қарамерген) Анадолы ертегілерінде соқырлар елі (жақсылық пен жамандық), жер астындағы қала туралы жеті қабат (ганган құсы, Изумруд) және т.б. ол өрнектерден өтеді.

Қазақ халқының ауызша дәстүрді жалғастыруға күш салуына байланысты қазақ ертегілерінде Анадолы даласындағы ертегілерге енгізілмеген тарихи және саяси оқиғалар енгізілді. Себебі, әңгімешілер көбінесе халық әңгімесіне жақын, танымал болғысы келетін, бірақ табиғидан алыс болып көрінетін дүниені жасауға тырысты. Қазақ халқы сияқты көшпелі өмір өмір сүрген, бір жағынан Ресейдің отаршылдық саясатына қарсы тұрған, ауызша дәстүрді жалғастырған түркі ұлдарының күш-жігері мұны міндетті еткен болуы мүмкін. Нәтижесінде қазақ ертегілері мен Анадолы ертегілерін салыстырғанда қарама-қайшылықтарға қарағанда үлкен ұқсастық туындайды, ішінара идеологиялық тұрғыдан алаудың оқиғалары ертегілерде де

көрініс табады. Осылайша, түркі әлемінің барлық ертегілері зерттелсе, түркі фольклортануының ғылыми шеңбері кеңейіп, арнасы толыса түсе бермек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Zhamakina A. Kazak masalları üzerine bir inceleme. – İzmir, 2009.
2. Байтұрсынұлы А. Әдебиет танытқыш. – Алматы: Атамұра, 2003. – 208б.
3. Әуезов М. Әдебиет тарихы. – Алматы: Ана тілі, 1991.
4. Қасқабасов С. Таңдамалы, I-том – Астана: Foliant, 2014. – 424б.
5. М.Әуезов – филолог-ғалым. Ұжымдық монография. – Астана: Жалғас print, 2016. – 288б.
6. Қасқабасов С. Қазақтың халық прозасы. – Алматы, 1984.
7. Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü. – Ankara: Akçag Basım Yayım Pazarlama, 2003.

ӘОЖ 1751

Ә.ТӘЖІБАЕВ ДРАМАТУРГИЯСЫНДАҒЫ АДАМ МЕН ҚОҒАМ

Шарипова Гүльмира Аширбековна

zhkadyrov_777@mail.ru

М. Қозыбаев атындағы СҚУ КеАҚ Филология мамандығының 1 курс магистранты,
Петропавл, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Ж.Т. Қадыров

Драматургия – Ә. Тәжібаев шығармашылығының негізгі бір саласы. Оның поэзиясындағы драмалық күш-қуаты мол лирикалық толғаныстар мен ақын монологтарының әр кез бой көрсетіп отыруы, поэмаларында драмалық, трагедиялық тағдырлардың мол кездесуі кездейсоқ емес. Өз талантының драматургтік қырын сезінген ақын бұл салаға ерте бой ұрды. «Әбділда ақын» деген ертеде жазған мақаласында М.Әуезов: Мен Әбділдамен драматургияда аз уақыт бергі қосылып жазып көрдім, соны жанрда алғашқы жазғаны сол болса да, осы бірге істескен еңбек үстінде Әбділданың шалым орамын, талап, тәжірибесін толық танып, шын бағаладым» [1, 4 б.], - деп жазып еді.

Қырқыншы жылдардан бастап Ә.Тәжібаев ақылдас ағасы, жебеуші ұстазы – М.Әуезұлымен мойынқос болып жазған «Ақ қайың» пьесасы республикалық бәйгеде мәреге жетеді. Ол жас дарынға жаңа жанр мүмкіндігін ашқандай болды. «Оркестр» поэмасымен ұлттық мінез, халықтық рух көрсеткен Ә.Тәжібаев бұл жылдары бірсыпыра поэтикалық драма жазды. Солардың арасында «Жомарттың кілемі», «Көтерілген күмбез», «Біз де қазақпыз» үштігінің орны ерекше. Бұл үш шығармада қазақтың бодандыққа айналып жолсыздыққа түскен бостандығын, жоғалып бара жатқан рухын әр қырынан келіп, әртүрлі әдеби тәсілдерді пайдалана отырып іздеушілік бар. Соның көзге ұрып, қолға түсіп қалғаны – «Біз де қазақпыз» поэтикалық драмасы. Өзінің аға тұтып жүрген бір азаматының, қанаттас қаламгері Әбділда Тәжібайұлының шын қара үзіп озып бара жатқанын, оның өлеңдерін былай қойғанда поэтикалық драмаларының Бүкілодақтық репертуарлық коллегияда қабылданып, республика-республикаға театрға қойылу үшін ұсынылуы қызғанышын тіпті ұлғайтып жіберсе керек. Қызғанышын баса алмай сыздықтатып жоғарыға «сигнал» тастап, олардың дыбысы шыға бастағанда «Әбділда сенің шығармаларыңды Бүкілодақтық аренаға шығар алдында өзіміз талдап, талқылап алуымыз керек емес пе?» - деп дабырайта талдап, шығармадан саясат астар іздеп, ақыры құлатып тынады. 1946 жылы КПСС Орталық комитеті Ә.Тәжібаевтың осы